

Avdelning: Plan och miljö
Handläggare: Jörgen Bengtsson
Telefon: 508 28 934
Fax: 508 28 808
E:post: jorgen.bengtsson@miljo.stockholm.se

MHN 2006-05-23 p 17

Kemisk ogräsbekämpning av banvallar och bangårdar

Anmälan från Banverket

Förslag till beslut

1. Lämna anmälan utan åtgärd

Carl-Lennart Åstedt

Gustaf Landahl

Bakgrund

Banverket, Östra Banregionen, Förvaltarenhet Stockholm, Box 214, 191 23 Sollentuna, har anmält att de avser att utföra kemisk ogräsbekämpning inom bland annat Stockholms stad. Anmälan är gjord enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel (SNFS 1997:2), som i 11 § anger att ”Skriftlig anmälan till sådan kommunal nämnd som avses i 10 § skall göras av den som avser att sprida bekämpningsmedel på banvall, idrottsanläggning och områden större än 1 000 m² där allmänheten får färdas fritt med undantag för åkermark.”

Till anmälan har bifogats Banverkets information ”Bekämpning av vegetation”, varuinformationsblad för det aktuella bekämpningsmedlet Roundup Bio, karta och tabell över restriktionsytor där bekämpning inte avses att utföras och en körplan som utvisar när man avser att utföra bekämpningen på respektive sträcka. Se bilagor.

Syfte

I anmälan motiveras varför kemisk bekämpning av ogräs utförs. Kort kan sägas att det handlar om att höja säkerheten mot olyckor. Vegetation kan skymma signaler och tavlor, förlänga tågens bromssträckor, utgöra halkrisk för banarbetare samt skymma och dölja brister i samband med besiktningar av spåren.

Var

Anmälan kan tolkas som att bekämpning kommer att ske såväl på bangårdsområdena som längs spåren mellan bangårdsområdena. Förvaltningen har på telefon fått besked från Banverket att det enbart handlar om bangårdsområden, i det här fallet är det de områden som är särskilt markerade på bilaga 4. De platser som avses är Stockholms central, Värtahamnen, Älvsjö godsbangård och Tomtebodas godsbangård. Spårområdena får inte beträdas av allmänheten. Banverket har tidigare gjort liknande kemiska bekämpningar. Dessa har inte lett till några kända problem.

Hur

Bekämpningen avses ske på två sätt, dels besprutning med ett tåg som byggts speciellt för ändamålet, dels med avstrykning direkt på ogräset. Personalen som arbetar med bekämpning har utbildning och behörighet för att hantera det aktuella bekämpningsmedlet. Vid Stockholms central och Värtahamnen kommer avstrykning att användas och vid godsbangårdarna kommer man att använda besprutning.

Med vad

Det bekämpningsmedel som avses användas är Roundup Bio med behörighetsklass 2L. Det får alltså endast användas yrkesmässigt och av personer med särskild utbildning. Den högsta dos som avses användas är 5 l/ha. Varuinformationsblad har bifogats. Se bilaga 3.

När

När besprutningen kommer att ske i Stockholm framgår av körplanerna, bilaga 5. Körplanen är dock preliminär och kan ändras beroende på flera faktorer. Besprutning sker till exempel inte vid hård vind, mer än 5 m/s, vid regn eller risk för regn. Besprutning sker företrädesvis nattetid för att inte störa övrig tågtrafik. Andra arbeten som utförs nattetid kan också komma att påverka körplanen.

Övrigt

Av anmälan framgår att det finns möjlighet för personal från staden att följa med på besprutningståget. Banverket vill i så fall bli kontaktat senast tre veckor före avsedd körning.

Förvaltningens synpunkter

Ärendet är ett anmälningsärende, Miljö- och hälsoskyddsnämnden behöver alltså inte utfärda något tillstånd eller liknande. Nämnden skulle dock kunna ingripa med till exempel förelägganden om försiktighetsmått eller förbud.

Rimlighetsavvägning

Kemisk bekämpning bör ske bara om det inte finns andra metoder som ger tillräcklig verkan och som inte har andra oönskade bieffekter. Banverket uppger att de provat och fortsätter prova alternativa metoder. De alternativ som provats, till exempel ånga, hetvatten och mekanisk bekämpning, har dock sådana brister att de i dagsläget inte kan användas som ersättning för kemisk bekämpning. Bristerna består främst i att alternativen inte är tillräckligt effektiva och att de behöver upprepas allt för ofta, de har alltså för dålig långtidsverkan. Om dessa alternativ skulle användas fullt ut skulle naturligtvis kostnaderna för ogräsbekämpning bli större.

Det aktuella bekämpningsmedlet

Den aktiva substansen i Roundup Bio är glyfosat. Glyfosat klassificeras som hälsoskadlig och miljöfarlig. Anledningen till att glyfosat ses som miljöfarligt är att det är mycket giftigt för vattenorganismer. Det får därför inte användas i sjöar, vattendrag och andra vattensamlingar. Det är därför mycket viktigt att medlet inte riskerar att spridas till ytliga vattensamlingar.

Risker

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 97:3 ”Spridning av kemiska bekämpningsmedel” finns det några riskmoment för att bekämpningsmedel ska spridas utanför det område som avses att behandlas, i det här fallet utanför bangårdsområdena. De viktigaste riskerna är vindavdrift, markavrinning och spill och olyckor. Banverket anger i anmälan att de begränsar vindavdriften genom att man helt enkelt låta bli att spruta om vindstyrkan överstiger 5 m/s. Att besprutningen avses ske nattetid är faktiskt också en fördel ur denna aspekt. Avdunstningen från sprutdropparna sker långsammare än om det är varmare och torrare i luften varför dropparna har svårare att driva iväg med vinden.

Banvallar uppges i samma skrift vara ett specialfall med avseende på markavrinning. Eftersom de har så grov struktur, makadam, är risken för markavrinning från banvallen mycket liten, medlet rinner in i banvallen i stället för av från den. En risk kan i stället vara att medlet rinner genom banvallen ner till tätare lager och sedan vidare ut åt sidorna. För att undvika detta behöver man hålla nere den utsprutade mängden. Risken för denna typ av avrinning ökar också vid regn. Banverket hanterar dessa frågor genom att inte alls utföra bekämpning vid regn. Det specialbyggda tåget möjliggör att bekämpningsmedlet hamnar på avsedd plats och att doseringen inte blir onödigt hög. Även vid avstrykning hamnar bekämpningsmedlet där det ska och inte på annan plats. För att bemästra riskerna med spill och olyckor sker tillredning och blandning av preparaten på sådana platser där konsekvenserna av ett eventuellt spill är så små som möjligt.

Förvaltningen föreslår därför nämnden att lämna anmälan utan åtgärd med de av Banverket redovisade försiktighetsmått.

Bilagor:

Bilaga 1	Anmälan enligt miljöbalken, Banverket, 2006-03-20
Bilaga 2	Bekämpning av vegetation, från Banverkets hemsida
Bilaga 3	Varuinformationsblad för Roundup Bio
Bilaga 4	Kartor över områden som avses bekämpas
Bilaga 5	Körplaner för bekämpningarna